

Kommunstyrelsen

Handlingsplan för besöksnäring- Gemensam handlingsplan för fyra mälärstäder

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar att

1. godkänna handlingsplanen för besöksnäringen inom fyra mälärstäder
2. arbetet med handlingsplanen ska utvecklas avseende mål, kartläggning och analys, Arlandas betydelse för regionen samt besöksnäringens betydelse för övriga näringar

Ärendebeskrivning

Bakgrund

Fyra mälärstäder (Enköping, Strängnäs, Eskilstuna och Västerås) har undertecknat en avsiktsförklaring som identifierar åtta gemensamma, strategiskt viktiga och långsiktiga utvecklingsområden.

- Vi tar hand om vår gemensamma resurs Mälaren
- Vi satsar på ett hållbart transportsystem och en modern infrastruktur runt Mälaren
- Vi erbjuder attraktiva och trygga boendemiljöer, variationsrik rekreation och ett rikt kulturliv
- Vi går i täten för en hållbar tillväxt med ett starkt näringsliv, underlättar för företagsetableringar och investeringar
- Vi utvecklar en gemensam arbetsmarknad med god kompetensförsörjning och mångfald
- Vi utvecklar en väl fungerande kollektivtrafik som gynnar arbetspendling
- Vi verkar aktivt för att minska och effektivisera energianvändningen.
- Vi utvecklar besöksnäringen

Dessutom slås fast i avsiktsförklaringen att samarbetet ska stärka de fyra kommunerna, skapa mervärde och vara ekonomiskt fördelaktigt. En del i det är att hitta gemensamma projekt som effektiviserar kommunernas förvaltning. Befolkningen i fyra mälärstäder uppgår till 323 000 invånare vilket innebär att vi tillsammans utgör Sveriges tredje storstadsregion.

Tillsammans kan vi möta nuvarande och framtida utmaningar och ta till vara möjligheterna av vår samlade storlek samtidigt som vi når en långsiktigt hållbar utveckling.

Handlingsplanen på presidiet

Den 14 januari 2016 hölls ett möte med kommunstyrelsernas presidier där en handlingsplan för utveckling av besöksnäringen redovisades.

Under överläggningarna fann man både vikten av att handlingsplanen lyftes för beslut i respektive kommunstyrelse men man ville också att utvecklingsarbetet skulle fortsätta där följande frågor skulle inkluderas;

- Kartläggning och analys av besöksnäringen som grund för utvecklingen
- Utveckling av och ökad tydlighet i målen för handlingsplanen
- Arlandas betydelse för att regionen kan öka antalet utländska besökare
- Samband med och betydelse för övriga näringslivsutveckling

Sammanfattning av handlingsplanen

Det är viktigt en analys görs av besöksnäringen för att definiera en gemensam långsiktig strategi för samverkan inom och utveckling i fyra mälärstäder.

Handlingsplanen ska identifiera förutsättningar för en framgångsrik positionering av destinationen som på sikt ska underlätta värvning av nyetableringar och ökat antal besökare.

Under verksamhetsåret 2016/17 ska utvecklingsarbetet ge förutsättningar för nya naturturistiska reseanledningar, att skapa tillväxt för besöksnäringens aktörer, nya säsonger och förlängda vistelser samt stärka attraktionskraften för fyra mälärstäder.

Handlingsplanen belyser även den regionala utmaning gällande exportbearbetning, marknadsföring och försäljning av befintliga och nya reseanledningar, som besöksnäringens funktionerna står inför i samband med stundande regionombildning 2017-2019.

Handlingsplanen avgränsar sig från viktiga affärsområden som mötesindustri och evenemang. Dels med anledning av att dessa affärsområden inte är gemensamma för samtliga fyra mälärstäder, men även med anledning av att visst samarbete redan föreligger (Västerås-Eskilstuna) samt att utökat samarbete inte kräver förankring hos kommunledning eller politik. Detsamma gäller andra former av samarbeten kring befintliga besöksmål fyra mälärstäder.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering för kommunen

Samverkan bygger på att de fyra kommunerna använder egna resurser inom befintliga organisationer. Kostnader, i form av insatser med egen personal eller genom externa tjänster, fördelas mellan kommunerna i förhållande till kommunstorlek. Det innebär att kommunerna inte får några kostnader för någon interkommunal organisation samt att alla vinner lika mycket på att till exempel utredningsarbete betalas på fyra istället för att var och en ska göra sitt eget arbete .

Arbete med fyra målarstäder sker inom förvaltningens ekonomiska ramar.

Uppföljning

Arbetet pågår kontinuerligt i de olika projekt som sätts igång. Kommuncheferna utgör styrgrupp för samverkan och har till sitt stöd en arbetsgrupp.

Verksamhetsplanen som nu beslutats av kommuncheferna följs upp under efter verksamhetsåret.

Underlag

Handlingsplan Besöksnäringen

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Pär Eriksson
Kommundirektör

Mattias Rossköld
Näringslivsdirektör

Beslutet skickas till:

Strängnäs kommun
Enköpings kommun
Västerås stad

HANDLINGSPLAN 2016/17
UTVECKLING AV BESÖKSNÄRING
4 MÄLARSTÄDER

FYRA MÄLARSTÄDER

Innehåll

1. SAMMANFATTNING	2
2. BAKGRUND	3
3. SYFTE MED SAMVERKAN	3
4. MÅLBILD 2020	4
5. NULÄGE	4
6. PRIORITERADE ÅTGÄRDER 2016/17	5
6.1. Kartläggning och nulägesanalys av besöksnäring 4 Mälarstäder	5
6.1.1. Aktivering.....	5
6.2. Verka för framtagning av turistöversiktlig planering 4 Mälarstäder (samverka/utveckla).....	6
6.2.1. Aktivering	6
6.3. Gemensamt verka för utveckling & paketering av reseanledningar 4 Mälarstäder (samverka/utveckla).....	6
6.3.1. Aktivering.....	6
6.4. Verka för inhemsk och utländsk bearbetning (samverka/utveckla)	6
6.4.1. Aktivering.....	6

1. SAMMANFATTNING

Besöksnäringens funktionerna i 4 Mälarstäder har i denna handlingsplan prioriterat inköp av statistik samt analys av nuläge för att definiera en gemensam långsiktig strategi för samverkan inom och utveckling av besöksnäringen i 4 Mälarstäder. Vidare tar handlingsplanen höjd för att identifiera förutsättningar för en framgångsrik positionering av destinationen som på sikt ska underlätta värvning av nyetableringar och ökat antal besökare.

Vidare har de åtgärder som föreslås under verksamhetsåret 2016/17 sin utgångspunkt i att med stöd av politiken bereda förutsättningar för utveckling av nya naturturistiska reseanledningar, som i sin tur skapar förutsättningar för tillväxt för besöksnäringens aktörer, nya säsonger och förlängda vistelser samt stärker attraktionskraften för 4 Mälarstäder.

Handlingsplanen belyser även den regionala utmaning gällande exportbearbetning, marknadsföring och försäljning av befintliga och nya reseanledningar, som besöksnäringens funktionerna står inför i samband med stundande regionombildning 2017-2019.

Handlingsplanen avgränsar sig från viktiga affärsområden som mötesindustri och evenemang. Dels med anledning av att dessa affärsområden inte är gemensamma för samtliga 4 Mälarstäder, men även med anledning av att visst samarbete redan föreligger (Västerås-Eskilstuna) samt att utökat samarbete inte kräver förankring hos kommunledning eller politik. Detsamma gäller andra former av samarbeten kring befintliga besöksmål i 4 Mälarstäder.

2. BAKGRUND

Besöksnäringen i Enköping, Eskilstuna, Strängnäs och Västerås har en inkommande turismomsättning¹ motsvarande drygt 2,5 miljarder kronor och sysselsätter ca 1,800 årsverken. 4 Mälärstäder har under åren haft olika rutiner kring insamling och redovisning av turismekonomisk statistik varför det i nuläget är svårt att redovisa en gemensam bild av omsättnings- och sysselsättningsutveckling över tid.

Besöksnäringen är en av Sveriges viktigaste framtida näringar med stor utvecklingspotential. Sveriges utvecklingstakt är högre än övriga Europa och världen. Den europeiska turismen beräknas öka med 3,3 % årligen fram till 2030. Svensk besöksnäring omsatte år 2014 268,5 miljarder kr vilket är en ökning motsvarande +5,2 % jämfört år 2013. Svensk turism redovisar år 2014 ett exportvärde² motsvarande 96,5 miljarder kronor vilket motsvarar en ökning med +12,5 % mot föregående år. Sysselsättningen ökade med +4,9 % samtidigt som den totala sysselsättningen i Sverige ökade med +1,4 %. Turism är därutöver den enda exportsektor som skapar direkta momsintäkter till statskassan. Under 2014 uppgick momsen på utländska besökarens konsumtion i Sverige till 12,4 miljarder, en ökning med ca 6,9 miljarder, motsvarande +126 % jämfört år 2000³.

I takt med att kommuner och regioner, så även 4 Mälärstäder, fokuserar på ökad exportmognad av sina destinationer ökar även förväntan på offentlig leverans som fysisk digital tillgänglighet, bearbetning av utländskt researrangörsled, prioritering av markanvändning i översiktlig planering, resurser till samarbeten inom regioner och över länsgränser för utveckling av affärssamarbeten mellan besöksmål och upplevelsebaserade näringar. Besöksnäringen har särskilt stor betydelse för utveckling av lands- och glesbygd för att säkerställa tillväxt genom natur- och kulturvärden som därtill stärker 4 Mälärstäders attraktivitet i form av inflyttning.

3. SYFTE MED SAMVERKAN

Syfte med samverkan besöksnäring 4 Mälärstäder är att gemensamt verka för att skapa förutsättningar för tillväxt inom besöksnäring 4 Mälärstäder, öka antalet inhemska och utländska besökare genom att dra fördel av närheten till Stockholm och trafikströmmar via närliggande regionala flygplatser. Driva affärssamarbeten mellan aktörer i 4 Mälärstäder för att säkerställa förlängda vistelser och skapa nya säsonger genom paketerade erbjudanden som marknadsförs och görs köpbara digitalt. Möta upp resetrender och Sverigeimagen med erbjudanden som attraherar framförallt utländska målgrupper.

¹ Turismomsättning delas upp i inkommande, inomregional, utgående samt total. Inkommande redovisar vad tillresta besökare konsumerar på destinationen. Utgående redovisar vad utresande invånare konsumerar vid utresande semesterresa.

² Utländska besökarens konsumtion i Sverige.

³ Källa: Tillväxtverket

4. MÅLBILD 2020

4 Mälarstäder arbetar mot framtagna regionala målbilder som brutits ned från den nationella strategin om en dubbling av omsättning och sysselsättning i besöksnäringen fram till år 2020 (regional strategi Sörmland 2023). Med anledning av 4 Mälarstäders geografiska anknytning till Stockholm och därmed utlandsmarknaden har följande målsättningar formulerats:

- Genomföra kartläggning och nulägesanalys besöksnäring 4 Mälarstäder.
- Verka för framtagning av turistöversiktlig planering 4 Mälarstäder.
- Gemensamt arbeta för utveckling och paketering av 3 naturturistiska reseanledningar inom det första verksamhetsåret 2016/17.
- Påverka 4 Mälarstäders förutsättningar för bearbetning av destinationens erbjudanden nationellt och internationellt.

5. NULÄGE

4 Mälarstäder har genom åren identifierat gemensamma resurser som Mälaren, vandrings- och cykelleder (Mälarleden, Näckrosleden) för att driva trafik av besökare till regionen. Samarbetet har varit av operativ karaktär och till stor del bedrivits av de lokala turistbyråerna i *Föreningen Mälaren*. Något strategiskt kommunöverskridande samarbete med fokus på utveckling av naturturistiska upplevelser har inte tidigare ägt rum mellan 4 Mälarstäder.

4 Mälarstäder befinner sig i olika faser gällande sitt strategiarbete för att skapa förutsättningar för tillväxt inom besöksnäringen. Därtill är besöksnäringfunktionen organiserad på olika sätt i kommunerna. Eskilstuna och Västerås driver besöksnäringsspörsmålen via kommunala bolag, Destination Eskilstuna AB och Västerås Marknads- och Näringslivsaktiebolag. I Enköping och Strängnäs är besöksnäringfunktionen organiserad under Kultur- och Fritidsförvaltning respektive Näringslivsenhet.

Eskilstuna och Västerås driver dessutom Convention Bureaus med fokus på värvning av stora företagsmöten och kongresser till städerna. Mötesindustrin har ett strategiskt fokus och utgör även en stor andel av dessa två städers turismomsättning. Mötesindustrin behandlas inte i denna handlingsplan då städerna redan har ett etablerat samarbete. Målsättning finns att fördjupa samarbetet.

De regionala turismfunktionerna följer länsindelningen varpå Eskilstuna, Strängnäs samarbetar med STUA. Västerås med VKL samt Enköping med VisitUppland. STUA, en privat aktör med regionalt turismuppdrag från Regionförbundet Sörmland t. o.m september 2019. VKL och VisitUppland genomför turismuppdrag i offentlig regi fram till regionombildning. Därefter oklart hur regional turismfunktion kommer att organiseras. De regionala turismorganisationerna har en viktig funktion gällande exportbearbetning, marknadsföring samt bearbetning av försäljningskanaler för upplevelser i regionerna (Sörmland, Uppland, Västmanland).

Besöksnäringssamarbeten mellan 4 Mälarstäder är ytterst begränsad. Detta gäller även rederier och hamnaktörer verksamma i och intill Mälaren. Tillgänglighet till och inom naturturistiska tillgångar är begränsad. Besöksnäringssamarbeten har i nuläget för lite kunskap kring aktörernas utmaningar och därmed förutsättningar att bedriva verksamhet,

vilket försvårar skapandet av rätt förutsättningar. En bidragande orsak är även avsaknaden av turistöversiktlig planering d v s samverkan mellan besöksnäring och offentliga förvaltningar inom infrastruktur/stadsbyggnads-/samhällsplanering.

Både inhemska och utländska besökares efterfrågan och konsumtion av naturturistiska upplevelser ökar. Enligt VisitSweden⁴ utgörs Sverigeimagen och attraktionen för utländska besökare till stor del av den fria tillgången till unika naturupplevelser.

6. PRIORITERADE ÅTGÄRDER 2016/17

4 Mälarstäder formulerar sitt samarbete med utgångspunkt från fyra strategier. Under perioden 2016/17 med fokus på samverka och utveckla.

- **Samverka**
- **Utveckla**
- Positionera
- Värva

6.1. Kartläggning och nulägesanalys av besöksnäring 4 Mälarstäder

För att 4 Mälarstäder ska kunna definiera en gemensam långsiktig strategi kring val och bearbetning av prioriterade målgrupper, reseanledningar, inhemsk och utländsk marknad bör nödvändig statistik och turistekonomiska mätningar köpas in och analyseras.

6.1.1. Aktivering

- 4 Mälarstäder köper in turistekonomiska mätningar för innevarande år 2015 från HUI Research AB (samma källa och mätmetod).
- Genomför kartläggning och identifierar gemensam matchning av utbud och efterfrågan.
- Identifiera och inventera utmaningar för tillväxt (tillgänglighet/infrastruktur) mellan och inom destinationerna.
- Initiera samverkan med Stockholm Västerås Airport för att öka kunskapen kring inkommande besökare (fritids-/affärsresenärer) och hur dessa bearbetas i nuläget.

⁴ VisitSweden är ett kommunikationsföretag som arbetar med att marknadsföra varumärket Sverige och svenska destinationer och upplevelser internationellt. Bolaget ägs till hälften av staten via Näringsdepartementet och till hälften av Svensk Turism AB, som i sin tur ägs av den samlade svenska Besöksnäringen.

6.2. Verka för framtagning av turistöversiktlig planering 4 Mälärstädér

(samverka/utveckla)

Utifrån ovanstående inventering av utmaningar i den fysiska planeringen kring naturturistiska reseanledningar samverka med Stadsbyggnad, kollektivtrafik andra offentliga förvaltningar/myndigheter (Länsstyrelsen) för implementering av turistöversiktlig planering i planarbetet. Samverkan bör leda till nya förutsättningar att utveckla naturturistiska reseanledningar till 4 Mälärstädér och i den mån möjligt undanröja befintliga hinder för tillväxt (tillståndsfrågor, avtalstider arrenden mm).

6.2.1. Aktivering

- Samverkan med besöksnärings- och offentliga aktörer längs med vattenleder, gästhavnar, cykel- och vandringsleder.
- Sammanställa inventering av utmaningar gällande tillgänglighet på vatten-, cykel-, vandringsleder samt tillgänglighet via offentliga transportslag.
- Redovisa förslag på prioriteringar i turistöversiktlig utvecklingsplan.

6.3. Gemensamt verka för utveckling & paketering av reseanledningar 4 Mälärstädér

(samverka/utveckla)

Besöksnäringsfunktionen i 4 Mälärstädér bjuder in besöksnäringsaktörer och offentliga aktörer 4 Mälärstädér med syfte att påbörja affärsrelationer mellan aktörer. Förankra idé kring gemensamma affärer (paketering) av natur- och friluftsupplevelser.

6.3.1. Aktivering

- Bjuda in aktörer verksamma i och intill Mälären till affärsutvecklingsmöten.
- Bjuda in aktörer verksamma i anslutning till etablerade cykel- och vandringsleder till affärsutvecklingsmöten.
- Målsättning att åstadkomma tre paketeringar under 2016/17

6.4. Verka för inhemsk och utländsk bearbetning (samverka/utveckla)

Skapa förutsättningar för säkerställande av en regional turismfunktion som med god kunskap och relation till näringen, med transparens, kostnadseffektivitet, gemensam målbild och gott samarbete med 4 Mälärstädér, över tid, bearbetar utländsk och inhemsk marknad. Därutöver samordnar marknadsföring och försäljning av gemensamma paketerbjudanden.

6.4.1. Aktivering

- Samverka med kommunledningar och politik i 4 Mälärstädér för att betona nödvändigheten av regional bearbetning av utländska researrangörer och press samt innehav av partnerskap med VisitSweden. Förbereda för en gemensam regional funktion med uppgift att marknadsföra och möjliggöra försäljning av bokningsbara paketerbjudanden online, inhemsk och utländsk marknad. Inventera och konkurrensutsätta befintliga regionala aktörer samt identifiera önskvärt scenario 4 Mälärstädér.

KS § 86

Dnr KS/2016:176-003

2016-04-06 ESKILSTUNA KOMMUN Kommunfullmäktige Kommunstyrelsen 51/74
2016-01-15
Ordförande

Handlingsplan för besöksnäringen i 4 Mälärstäder**Beslut**

Kommunstyrelsen beslutar att

1. godkänna Handlingsplan 2016/17 utveckling av besöksnäring 4 M,
2. arbetet med handlingsplanen ska utvecklas avseende mål, kartläggning och analys, Arlandas betydelse för regionen samt besöksnäringens betydelse för övriga näringar.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det enbart finns ett förslag och att det blir kommunstyrelsens beslut.

Beskrivning av ärendet

4 Mälärstäder (Enköping, Strängnäs, Eskilstuna och Västerås) har undertecknat en avsiktsförklaring som identifierar åtta gemensamma, strategiskt viktiga och långsiktiga utvecklingsområden.

- Vi tar hand om vår gemensamma resurs Mälaren
- Vi satsar på ett hållbart transportsystem och en modern infrastruktur runt Mälaren
- Vi erbjuder attraktiva och trygga boendemiljöer, variationsrik rekreation och ett rikt kulturliv
- Vi går i täten för en hållbar tillväxt med ett starkt näringsliv, underlättar för företagsetableringar och investeringar
- Vi utvecklar en gemensam arbetsmarknad med god kompetensförsörjning och mångfald
- Vi utvecklar en väl fungerande kollektivtrafik som gynnar arbetspendling
- Vi verkar aktivt för att minska och effektivisera energianvändningen.
- Vi utvecklar besöksnäringen

Dessutom slås fast i avsiktsförklaringen att samarbetet ska stärka de fyra kommunerna, skapa mervärde och vara ekonomiskt fördelaktigt. En del i det är att hitta gemensamma projekt som effektiviserar kommunernas förvaltning. Befolkningen i 4 Mälärstäder uppgår till ca 323 000 invånare vilket innebär att vi tillsammans utgör Sveriges tredje storstadsregion. Tillsammans kan vi möta nuvarande och framtida utmaningar och ta till vara möjligheterna av vår samlade storlek samtidigt som vi når en långsiktigt hållbar utveckling.

Handlingsplanen på presidiummötet

Den 14 januari 2016 hölls ett möte med kommunstyrelsernas presidier där en handlingsplan för utveckling av besöksnäringen redovisades.

Justerandes sign

Utdragsbestyrkande

Under överläggningarna fann man både vikten av att handlingsplanen lyftes för beslut i respektive kommunstyrelse men man ville också att utvecklingsarbetet skulle fortsätta där följande frågor skulle inkluderas;

- Kartläggning och analys av besöksnäringen som grund för utvecklingen
- Utveckling av och ökad tydlighet i målen för handlingsplanen
- Arlandas betydelse för att regionen kan öka antalet utländska besökare
- Samband med och betydelse för övriga näringslivsutveckling

Sammanfattning av handlingsplanen

Det är viktigt en analys görs av besöksnäringen för att definiera en gemensam långsiktig strategi för samverkan inom och utveckling i 4 Mälärstäder.

Handlingsplanen ska identifiera förutsättningar för en framgångsrik positionering av destinationen som på sikt ska underlätta värvern av nyetableringar och ökat antal besökare.

Under verksamhetsåret 2016/17 ska utvecklingsarbetet ge förutsättningar för nya naturturistiska reseanledningar, att skapa tillväxt för besöksnäringens aktörer, nya säsonger och förlängda vistelser samt stärka attraktionskraften för 4 Mälärstäder.

Handlingsplanen belyser även den regionala utmaning gällande exportbearbetning, marknadsföring och försäljning av befintliga och nya reseanledningar, som besöksnäringens funktionerna står inför i samband med stundande regionombildning 2017-2019.

Handlingsplanen avgränsar sig från viktiga affärsområden som mötesindustri och evenemang. Dels med anledning av att dessa affärsområden inte är gemensamma för samtliga 4 Mälärstäder, men även med anledning av att visst samarbete redan föreligger (Västerås-Eskilstuna) samt att utökat samarbete inte kräver förankring hos kommunledning eller politik. Detsamma gäller andra former av samarbeten kring befintliga besöksmål 4 Mälärstäder.

Ekonomiska konsekvenser för kommunen

Samverkan bygger på att de fyra kommunerna använder egna resurser inom befintliga organisationer. Kostnader, i form av insatser med egen personal eller genom externa tjänster, fördelas mellan kommunerna i förhållande till kommunstorlek. Det innebär att kommunerna inte får några kostnader för någon interkommunal organisation samt att alla vinner lika mycket på att till exempel utredningsarbete betalas på fyra istället för att var och en ska göra sitt eget arbete. Arbete med 4 Mälärstäder sker inom förvaltningens ekonomiska ramar.

Uppföljning

Arbetet pågår kontinuerligt i de olika projekt som sätts igång. Kommuncheferna utgör styrgrupp för samverkan och har till sitt stöd en arbetsgrupp. Verksamhetsplanen som nu beslutats av kommuncheferna följs upp under efter verksamhetsåret.

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------

Underlag

Tjänsteutlåtande, Handlingsplan för besöksnäringen i 4 Mälarstäder, 2016-03-11
Handlingsplan 2016/17 utveckling av besöksnäring 4 Mälarstäder

Beslutet skickas till

Eskilstuna kommun

Västerås kommun

Enköpings kommun

Justerandes sign 			Utdragsbestyrkande
---	---	--	--------------------